

Received / Makale Geliş Tarihi 06.09.2023
Published / Yayınlanma Tarihi 26.10.2023
Volume / Issue (Cilt/Sayı)-ss/pp 10(100), 2833-2853

Research Article / Araştırma Makalesi
10.5281/zenodo.10042383

Arş. Gör. Dr. Tahir Çağman

<https://orcid.org/0000-0002-5788-8747>

Sakarya Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi, Türk Din Musikisi Anabilim Dalı, Sakarya / TÜRKİYE

ROR Id: <https://ror.org/04ttnw109>

Vâkıâ Ve Mûsikî Yönüyle “Tale’a'l-Bedru” Neşîdesi

The Poem "Tale'a'l-Bedru" in Terms of Vâkıâ and Music

İslam dîni, insanın tüm fiilleriyle ilgilenir. Yalnızca ibâdetler, cezâlar ve muâmelat ile sınırlı bir kapsama sahip olmayıp “helaller ve haramlar” çerçevesinde her durumu kuşatıcı bir hüviyettir. İnsanların sevinç ve üzüntülerini nasıl gösterebilecekleri de işte bu kapsamda İslamî gelenekte değerlendirilmektedir. Gerek Kur’an ve hadis gerekse tarih/siyer kaynaklarında Rasûlullâh (sav) döneminde meydana gelen kutlama ve sevinç örneklerine rastlanmakta, bu rivâyetlerden yola çıkılarak farklı ilimlerde farklı bağlamlarda söz konusu vâkıalar değerlendirilmektedir. Bu noktada kutlama ve sevinç gösterilerine dair en meşhur örneklerden birisi de Mekke’den Medîne’ye hicreti esnasında, Medîne ahâlisinin Rasûlullâh’ı (sav) karşılarken söyledikleri “Talea'l-bedru” neşîdesidir. Biz bu çalışmada işte bu meşhur neşîdenin mevsûkiyeti, nerede ve ne zaman söylendiği gibi hususları rivâyetlerden ve neşîdenin sözlerinden yola çıkarak inceleyeceğiz.

İlk olarak Hz. Muhammed’in Medîne’ye gelişinde bölge ahâlisinin sevinç gösterisi olarak kaynaklarda aktarılan rivâyetler ele alınıp bunların güvenilirlikleri üzerinde duralacaktır. Sonrasında ise özelde ele alınan neşîdenin nerede ve ne zaman söylendiği incelenecektir. Var olan besteleri hakkında malumat verildikten sonra genel bir değerlendirme yapılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Talea'l-Bedru, Musiki, Hicret.

ABSTRACT

Islam is concerned with all human actions. It is not limited to acts of worship, punishments, and transactions, but encompasses all situations within the framework of "halal and haram". It is in this context that the Islamic tradition evaluates how people can show their joy and sorrow. In the Qur'an, hadith and history/history sources, there are examples of celebrations and joys that took place during the time of Rasûlullâh (peace be upon him), and based on these narrations, these events are evaluated in different contexts in different sciences. At this point, one of the most famous examples of celebrations and shows of joy is the song "Talea'l-badru" that the people of Medina sang while welcoming Rasûlullâh (saw) during his migration from Mecca to Medîna. In this study, we will try to examine the authenticity of this famous cheer, where and when it was sung, based on the narrations and the words of the cheer.

First, we will discuss the narrations that are reported in the sources as a show of joy by the people of the region at the arrival of Prophet Muhammad in Medîna and emphasize their reliability. Then, we will examine when and where this particular joyful song was sung. After giving information about the existing compositions, we will make a general evaluation.

Keywords: Talea'l-Bedru, Music, Hijrah.

1. GİRİŞ

Tale'a'l-bedru 'aleynâ

Min seniyyâti'l-Vedâ'

Vecebe's-şükrü 'aleynâ

Mâ de'â lillahî dâ'¹

İnsan hayatında hafızayı tetikleyen, anıları canlandıran, insanları bir duyguya yönlendiren ve tarihi hadiseleri anımsatan birçok olgu vardır. Bu bazen yaşadığımız bir olay, okuduğumuz bir yazı, insanı çocukluğuna götüren bir koku, bir tat ve bazen de bir ses olabilir. Bu durum genelde ferdî olabileceği gibi, özelde bütün bir toplumu da etkileyebilmektedir. Bu bağlamda İslam toplumunun toplumsal hafızasını tetikleyen belki de en önemli unsur mûsikîdir. Makalenin başlığı itibariyle araştırmaya mevzu bahis olan

¹ Tespit edilebildiği kadarıyla bu neşîde ilk defa Câhîz'da geçmektedir (Cahız, 2003, s. 282).

ve İslam toplumunun hafızasında yer edinmiş olan bir mûsikî eseri de “Taleal Bedru” neşidesidir². Bu neşideyi işiten herkesin zihninde hicret hadisesi canlanmaktadır.

Malum olduğu üzere İslâm’ın zuhur ettiği ilk yıllarda müşrikler tarafından büyük zulüm gören Müslümanlar, Peygamber efendimizin işaretleriyle gruplar halinde gizlice Medine’ye hicret etmeye başladılar. Müslümanların büyük çoğunluğunun Medine’ye yerleşmesi ve İslamiyet’in orada güçlenmeye başlaması üzerine, Hz. Muhammed’in de bir gün Medine’ye giderek Müslümanların kendilerine tehlike arz edeceğini düşünen müşrikler telaşa kapılmış ve Hz. Muhammed’i öldürme kararı almışlardır. Görevlendirilen kişiler suikast hazırlıklarına başlarken Resûl-i Ekrem de Cebrâil vasıtasıyla durumdan haberdar olmuş ve hicret etmek üzere harekete geçmiştir. Hazırlıklarını tamamladıktan sonra Hz. Ebubekir’le beraber bir kılavuz eşliğinde gizlice Mekke’den ayrılmışlardır. (Önkal, t.y., s.458).

Hz. Peygamber’in Mekke’den ayrıldığını duyan Medineli Müslümanlar, bu yolculuğun mutlak olan süreden daha uzun sürmesinden dolayı endişeye kapılmış ve her gün Mekke yolunu gözlemeye başlamışlardır. Nihayetinde 12 Rebiyülevvel Cuma günü Hz. Peygamber’in Medine’ye intikali Müslümanlar arasında büyük bir sevinçle karşılanmış ve yaygın olarak bilindiği üzere Neccarogullarının kızları hep bir ağızdan “Tale’a’l-Bedru Aleyna” neşidesini okumaya başlamışlardır. Böylelikle, İslam Devleti’nin oluşumunu simgeleyen hicretle, “Tale’a’l-Bedru Aleyna” neşidesi özdeşleşmiş olmuştur. Ancak ilk dönem İslam kaynaklarına bakıldığında, “Tale’a’l-Bedru Aleyna” neşidesinin nerede ne zaman okunduğu konusunda farklı bilgilerin yer aldığı göze çarpmaktadır.

Araştırmada evvela Hz. Peygamber’in Medine’ye girmesi esnasında ahâlinin sevincine dair rivayetler incelenecektir. Ardından bu rivayetlerin güvenilirliği üzerine yapılan değerlendirmeler, neşidenin ne zaman ve nerede söylendiğine dair farklı görüşler ve neşidenin sözleri üzerinden yapılan değerlendirmeler ele alınacaktır. Son olarak neşidenin farklı bestelerine yer verilecektir.

2. VÂKİÂ YÖNÜYLE TALE’A’L-BEDRU NEŞİDESİ

Tale’a’l-Bedru Aleyna neşidesinin ne zaman icra edildiği ve hadisenin nasıl vuku bulduğu hususunda farklı görüşler mevcuttur. Bu bölümde Hadis, Siyer ve diğer kaynaklarda bu konuyla ilgili yapılmış değerlendirmeler incelenecektir. İlk önce Hz. Muhammed’in Medine’ye intikali esnasında Medinelilerin sevincine dair rivayetler ele alınacaktır. Ardından bu rivayetlerin güvenilirliği üzerine yapılan değerlendirmeler incelenecektir. Daha sonra neşidenin ne zaman ve nerede söylendiği konusundaki tartışmalara yer verilecektir. Son olarak Şurrâb’ın neşidenin güftesi üzerinden yaptığı değerlendirmeler üzerinde durulacaktır.

2.1. Hz. Muhammed’in (sav) Medine’ye Girmesi Esnasında Ahâlinin Sevincine Dâir Rivâyetler

Rasûlullâh’ın (sav) Medîne’ye girişi esnasında Medîne ahâlisinin sevinç gösterileri yaptıkları rivâyet edilmektedir. Bu rivâyetlerin bir kısmında bağlam zikredilerek Rasûlullâh’ın (sav) nereden geldiği de ifade edilirken bir kısmında –ki konumuzu teşkil eden neşidenin yer aldığı rivâyet de bu kısımda yer almaktadır. nereden geldiğine dâir bir bilgiye yer verilmemektedir.

Rasûlullâh’ın Medine’ye hicreti ile ilgili olarak pek çok kaynakta zikredilen rivâyetlerde Mekke’den geldiği âşikârdır. Bu rivâyetlerden en meşhurlarından biri, Berâ b. Âzib’den nakledilen,

“Bize ilk gelen Mus’ab b. Umeyr, İbn Ümmü Mektum olmuştu ve onlar insanları okutuyorlardı. Daha sonra Bilal, Sa’d, Ammar b. Yasir geldi. Sonrasında yirmi kişinin içinde Ömer b. Hattab da geldi. Sonrasında ise Nebî (sav) geldi. Ben Medîne ahâlisinin Rasûlullâh’ın gelişine sevindikleri kadar başka bir şeye sevindiklerini görmemişim. Hatta Benî Neccâr’dan genç kızlar ve çocuklar yollarda koşup ‘Rasûlullâh (sav) geldi’ diyerek sevinmeye başladılar. Ben de Rasûlullâh gelmeden önce mufassal sûrelerle beraber ‘Sebbihi’sme Rabbike’l-a’lâ’ sûresini okumuştum”

rivâyetidir (E. B. A. b. H. b. A. el-Beyhakî, 1344, s. 9/10; Buhârî, t.y., kit. "Menâkibü'l-ensâr", 75, t.y., kit. "Tefsîru'l-Kur’ân", 87; Ebû Ya’lâ, 1984, s. 3/262; İbn Ebî Şeybe, 1409, s. 7/252, 344; İbn Hanbel, t.y., s. 4/284, 291; Tayâlisî, t.y., s. 2/80).

Rasûlullâh’ın (sav) Mekke’den Medîne’ye hicretinde Medîne ahâlisinin sevinç gösterisinde bulunduğu dâir bir diğer rivâyet de Enes b. Malik’ten rivâyet edilmiştir. Buna göre Rasûlullâh (sav) Medîne’ye geldiğinde kadınıyla erkeğiyle bütün ensar “Bize buyurun ey Allah’ın rasûlü” dediler. Bunun üzerine Rasûlullâh devesinin serbest bırakılmasını, onun nerede çökeceğini bildiğini söylemiş, deve de Ebû Eyyüb el-Ensârî’nin evinin önünde çökmüştür. Bunun üzerine Benî Neccar’ın kızları deflerine vurarak nağmeler

² Neşide: 1. Şiir, Manzume. 2. Mûsikî parçası, nağme, ezgi. (Ayverdi, 2016, s. 927).

ile şöyle demişlerdir: “Biz Benî Neccar’ın kızlarıyız! Muhammed’in komşuluğu ne hoştur!” Rasûlullâh da “Allah biliyor ki ben de sizleri seviyorum” demiştir (A. b. H. Beyhakî, 1988, s. 2/508; E. B. A. b. H. b. A. el-Beyhakî, 1344, s. 21; Bezzâr, 2009, s. 13/504; İbn Mâce, t.y., kit. “Nikâh”, 21).

Rasûlullâh’ın hicretine dâir ilk dönem hadis ve siyer kaynaklarında yer almamakla birlikte Beyhakî’nin (ö. 458/1066) *Delâilü’n-nübüvve*’sinde zikrettiği bir rivâyet daha bulunmaktadır. Bu rivâyeti Ebû Halife (ö. 305/917), İbn Âişe’nin (ö. 228/842) anlatımı olarak aktarmıştır. Buna göre Rasûlullâh Medîne’ye geldiğinde kadınlar, çocuklar, kızlar “Ay Vedâ Tepelerinin üzerinden üzerimize doğdu! Allah’a şükreden buldukça bize de şükretmek bir borç oldu!” demişlerdir (A. b. H. Beyhakî, 1988, s. 2/507; 5/266).³ Ayrıca Rezîn b. Muâviye’nin (ö. 535/1140) bu rivayeti “Ey içimizden seçilen elçi, yüce bir davet getirdin” ilavesi ile naklettiği aktarılmaktadır (Zürkânî, 1996, s. 2/165-166).⁴

2.2. Rivâyetlerin Güvenilirliği Üzerine Değerlendirmeler

Berâ b. Âzib’den nakledilen ilk rivâyet ile Enes b. Mâlik’ten nakledilen ikinci rivâyetin sıhhati noktasında muhaddislerce olumsuz bir yaklaşım sergilenmemiş, bu rivâyetlerin sıhhati yönünde değerlendirme yapılmıştır. Bilhassa Berâ b. Âzib rivâyetinin sahih hadislerin tahric edildiği Buhârî’nin *Sahîh*’inde yer alması, bu rivâyetin itibârını daha da artırmıştır. Yine Enes b. Mâlik’ten gelen rivâyet hakkında da hadis ulemâsı bu rivâyetin isnâdının sahih, râvîlerinin de sika/güvenilir olduğu yönünde görüş bildirmişlerdir (Bûsirî, 1403, s. 2/106).⁵

İlgili neşîdenin zikredildiği Beyhakî (ö. 458/1066) rivâyetinin sıhhati noktasında ise aynı tutuma rastlanmamaktadır. İbn Hacer (ö. 852/1449), ilgili hadîsin senedinin zayıf hadîsin kısımlarından biri olan *mu’dal*⁶ kapsamında olduğunu zikretmiştir (İbn Hacer, 1379, s. 7/262). Zîra ilgili rivâyette olayı nakleden kişi İbn Âişe (ö. 228/842)’dir ve 140/757 yılından sonra doğduğu zikredilen (Zehebî, 1403, s. 10/564) İbn Âişe’nin bu olayı bizzat görüp nakletmesi mümkün değildir. Bu sebeple de rivâyetin ilk kısmı bilinmemektedir ki bu da rivâyetin zayıflığına yol açmıştır.

2.3. Neşîdenin Nerede ve Ne Zaman Söylendiğine Dâir İhtilaflar

“Tale’a’l-bedru” neşîdesinin mevsûkiyetine dâir bu eleştirel ifâdelere rağmen söz konusu neşîdenin büyük çoğunluk tarafından kabul edildiği söylenebilir. Beyhakî’nin rivâyetinden sonra kaleme alınan eserlerde bu neşîdenin sâbit olup olmadığından ziyâde bu neşîdenin nerede ve ne zaman söylendiği üzerinde değerlendirmeler yapılmış, Rasûlullâh’ın (sav) Medîne’ye Mekke’den gelişinde mi yoksa Tebük seferinden dönüşünde mi söylendiği ihtimalleri gündemde tutulmuştur.

Veda Tepesi ifadesinin ne zaman ve nasıl isimlendirildiği ve buranın tek bir yer mi olup olmadığı sorusu üzerinde durulmuştur. Bu ismin cahiliye döneminden kalma eski bir isim olduğu görüşü aktarılmakla birlikte (Hamevî, 1995, s. 2/86) –farklı sebeplere dayandırılrsa da⁷– Rasûlullâh döneminde konulan bir isim olduğu görüşü de vardır. Bu ismi almasına dâir zikredilen rivayetlerden Rasûlullâh’ın sefere çıkarken Medîne’de kalanlara vedâ ettiği için bu ismi aldığı yönündeki rivayet esas alındığında tek bir vedâ tepesinden söz edilemeyeceği de açıktır. Zira seferin hangi yöne yapıldığının burada bir önemi olmayıp “seniyyetü’l-vedâ (veda tepesi)” ifadesi sözlük anlamında kullanılmış olmaktadır.

Bu konuyla alakalı olarak Yâkut el-Hamevî (ö. 626/1229) Vedâ Tepesinin Medîne-Mekke yolu üzerinde bir yer olduğunu söylemektedir (Hamevî, 1995, s. 2/86). Ancak konuyla ilgili genel kanaat bunun aksinedir. Zira İbn Kayyim (ö. 751/1350) Vedâ Tepesinin, Medîne’nin kuzeyinde; Şam tarafında bulunduğunu ve Mekke’den gelen bir kimsenin şâyet Şam tarafından dolaşmadıysa Vedâ Tepesine uğramasının mümkün olmadığını ifade etmekte ve buna dayanarak da bu neşîdenin Rasûlullâh’ın Mekke’den gelişinde söylendiğini iddia edenlerin açık bir yanılığa düştüklerini iddia etmektedir (İbn Kayyim, 1994, s. 3/551).⁸ Aynı zamanda Sâib b. Yezid’in “Rasûlullâh (sav) Tebük gazvesinden dönerken onu karşılamak için çocuklarla Vedâ Tepesine çıktık” (Buhârî, t.y., kit. “Megâzî”, 75) dediği rivâyet ve

³ طلع البدر علينا ... من ثننات الوداع

وجب الشكر علينا ... ما دعا لله داع

أيها المبعوث فينا ... جنت بالأمر المطاع⁴

⁵ Şuayb Arnavud da İbn Mâce tahkikinde ilgili hadîsin dipnotunda rivâyetin farklı varyantlarını da zikretmiş ve bu rivâyetin sahih olduğunu zikretmiştir (İbn Mâce, t.y., kit. “Nikâh”, 21 (1899 no’lu hadîsin dipnotu)).

⁶ Mu’dal hadîs: Senedinden iki veya daha fazla kişinin düştüğü hadîstir (İbn Salâh, 1392, s. 59).

⁷ Bu isimlendirmenin ortaya çıkışına dâir rivayetlerden birine göre Rasûlullâh (sav) Hayber dönüşünde ashabına “müt’a nikahlı kadınlarınızı bırakın” demiş, ashab da o kadınları göndermiş, bunun üzerine bu tepeye Veda Tepesi denmiştir. Bir diğer rivâyete göre ise Rasûlullâh’ın (sav) Medîne’den bazı çıkışlarında Medîne’de kalanlara burada veda etmesi sebebiyle ya da Rasûlullâh’ın (sav) bazı seriyye önderlerine burada veda etmesi sebebiyle bu ismi almıştır (Konuyla ilgili ayrıntı için bk. Şürrâb, 1411, ss. 80, 81).

⁸ Bu neşîdenin Tebük gazvesi dönüşünde söylendiği ile ilgili ayrıca bkz. (İbn Hacer, 1379, s. 7/262).

“Rasûlullâh ile Tebûk gazvesine çıktık ve Vedâ Tepesinde durduk” (Ebû Ya’lâ, 1984, s. 11/503) şeklindeki rivâyet de bu görüşü destekler niteliktedir. Ayrıca bu görüşü savunanlara göre Mekke seferlerinin hiçbirinde Vedâ Tepesinden bahsedilmemesi de bu tepenin Medîne’nin kuzeyinde yer aldığına ve bu neşidenin Tebûk seferi dönüşünde söylendiğine delâlet etmektedir (Şürrâb, 1411, s. 82).

İbn Kayyim’in bu iddiası Beyhakî (ö. 458/1066) döneminde de dillendirilmiş olmalıdır ki kendisi ilgili rivayeti naklettikten sonra “Alimlerimiz bu olayın Rasûlullâh’ın Tebûk’ten dönüşü esnasında Vedâ Tepesi tarafından gelişinde değil, Mekke’den Medine’ye gelişinde vuku bulduğunu zikrederler. Allah en iyi bilendir.” diyerek bu yöndeki iddiaların doğru olmadığı kanaatini ortaya koymuştur (A. b. H. Beyhakî, 1988, s. 5/266).

Ayrıca ilgili neşidenin nerede söylendiğiyle alakalı şu rivayet de göz önünde bulundurulmalıdır (Sâlihî, 1996, s. 3/278; Zürkânî, 1996, s. 2/168):

Rasûlullâh (sav) Medine’ye hicret ederken henüz Mekke’ye girmeden önce ensardan olan bazı kimseleri ziyaret etmiş, yine Benî Sâide kabilesine de uğramıştır. Benî Sâide’nin yurdu, Medine’nin Şam tarafında, Vedâ Tepesi’nin yakınlarındaydı. Dolayısıyla hicret esnasında Rasûlullâh’ın Medine’ye girişi ve kalacağı eve gidişi bu güzergâh üzerinden olmuştu.

Zürkânî (ö. 1122/1710) de benzer bir yorumu Semhûdî’den (ö. 911/1506) nakletmiş ve bunun neşidenin hicret esnasında söylenmiş olamayacağı iddiasına karşı güzel bir cevap olduğunu ifade etmiştir (Zürkânî, 1996, s. 2/168).

Burada Diyarbekrî’nin (ö. 990/1582) açıklaması dikkat çekici ve kanaatimizce isabetli durmaktadır. O, Zeynüddin Irâkî’nin (ö. 806/1404) “seniyyetü’l-vedâ” lafzının yolcuların uğurlandığı her tepelyi kapsadığı yorumuna (Irâkî, t.y., s. 7/240) yer vermiş ve bunun en doğru açıklama olduğunu ifade etmiştir. Ona göre neşidede “seniyyâtü’l-vedâ (veda tepeleri)” şeklinde çoğul kalıp kullanılması buna delalet eder. Zira şayet yalnızca Şam yönündeki muayyen tepe kastedilmiş olsaydı kelime çoğul değil tekil olarak “seniyyetü’l-vedâ (veda tepesi)” şeklinde kullanılırdı. Ayrıca bu olayın Rasûlullâh’ın (sav) hem Mekke’den hicreti esnasında hem de Tebûk’ten dönüşünde ayrı ayrı gerçekleşmiş olması da muhtemeldir ve bu yorumun önünde bir engel bulunmamaktadır. Ayrıca bu yorum, Buhârî’de yer alan, olayın Tebûk gazvesi dönüşünde olduğunu bildiren rivayet (Buhârî, t.y., kit. “Megâzî”, 75) ile hicret zamanında söylendiğini ifade eden Beyhakî rivayetini (A. b. H. Beyhakî, 1988, s. 2/507; 5/266) de uzlaştırmış olmaktadır (Diyarbekrî, t.y., s. 1/342).

2.4. Neşidenin Sözleri Üzerinden Yapılan Değerlendirmeler

Tale’a’l-bedru neşidesinin rivâyeti ve nerede/ne zaman söylenmiş olabileceğine dâir yukarıda zikrettiğimiz görüşlere ilâveten, neşidenin sözleri ve vezni üzerine yapılmış değerlendirmelerde bulunulmuştur. Bu noktada Muhammed Şürrâb’ın şu değerlendirmelerini zikredebiliriz (Şürrâb, 1411, ss. 83-84):

Bu neşidede zayıflık vardır. Söz üslupları neşidenin izâfe edildiği dönemin üslûbuna uymamaktadır. Muhtemelen hicrî üçüncü asra âittir.

Bu neşide remel bahri vezninde söylenmiştir. Oysa mürtecel neşidelerde genelde Neccarogullarından kızların söylediği neşidedeki gibi recez bahri vezni kullanılırdı.

Neşidede tek bir tepe söz konusu iken seniyyât (tepeler) ifadesi çoğul kalıbında kullanılmıştır. Bu durum da iki farklı yaklaşımla açıklanmaktadır: 1) Seniyyât ifadesi arafât lafzında olduğu gibi tekil anlamında kullanılan çoğul kalıptaki lafızlardandır. 2) Neşideyi söyleyenler belirli bir tepelyi kastetmemişler, Rasûlullâh’ın (sav) tüm tepelerden ay gibi doğduğunu ifade etmek için bu şekilde söylemişlerdir.

Neşide kimi yerde “Geldin, Medîne’yi şereflendirdin, selâm olsun sana ey hayra çağırın” ifâdesi eklenerek rivâyet edilmektedir. Rasûlullâh’ın gelişinden sonra Medîne ismini alan, öncesinde Yesrib diye bilinen bu şehrin ahâlisi nasıl olur da Medîne ifadesini kullanır.

“Seniyyât (tepeler)” lafzı ile tek bir tepe kastedilmektedir. Ancak neşideyi söyleyen kişi vezne uydurmak için seniyye lafzının ye harfini uzatmaya ihtiyaç duyar. Bu sebeple bazıları bu neşidede “seniyyât” yerine “seniyyetün” şeklinde tekil kalıbı kullanırlar.

3. TALE’A’L-BEDRU ALEYNA BESTELERİ

Tale’a’l-Bedru Aleyna denildiğinde yaygın olarak akla gelen tek beste vardır. Bunun en önemli sebebi ise bu bestenin, yönetmenliğini Mustafa Akkad’ın yaptığı 1976 tarihli “Çağrı (The Message)” filminde

kullanılmasıdır. Hz. Peygamber'in Medine'yi teşriflerinin (hicret) işlendiği sahnede Medineli Müslümanların büyük bir sevinçle "Tale'a'l-Bedru" neşidesini okumasıyla bu beste bütün Müslümanların hafızasında yer etmiştir. Ancak bilinenin aksine bu beste Neccaroğullarından kızların okuduğu neşidenin nağmeleri değildir. Bu beste Riyâd Sunbâtî'nin⁹ es-Sülâsiyyetü'l-Mukaddese adlı bestesinin içinde yer alan bir bölümdür.

Tespit edebildiğimiz kadarıyla Taleal Bedru neşidesini muhteva eden "giydirme" (bir sözün başka bir besteye giydirilmesinden meydana gelen) ve özgün olmak üzere on beste bulunmaktadır. Bunların en eskisi Rıza Bey'e ait olan Sûzinak makamındaki bestedir. Ancak bu çok bilinen bir beste değildir. Tekkelerde yaygın olarak okunan ve ilgilileri tarafından bilinen beste Rast makamındaki bestedir. Bu bestenin bestekarı bilinmediği için ne zaman bestelendiği hususunda bir bilgi bulunmamaktadır. Bunların haricinde bestesi Hafız Nezih Tolan'a ait Dügah makamında beste, bestekarı meçhul üç adet Segâh beste, bestesi Arap müziğine ait Nihâvend beste, bestesi Riyad Sunbâtî'ye ait olan Hüzzam beste, Sami Özer'den derlenen Muhayyerkürdî ve Hüzzam besteleri bulunmaktadır.

Araştırmalar esnasında Yıldız Teknik Üniversitesi Dr. Öğretim Üyesi Bekir Şahin Baloğlu'ndan bu bestelerin haricinde orijinal hali olduğu iddia edilen bir ses kaydının olduğu öğrenilmiş ve yine onun yardımları sayesinde bu kayda ulaşılmıştır. Kayıttaki ses Fas'lı bir müzisyen olan Raşid Gulam'a aittir. İstanbul'u ziyareti esnasında bir ev meclisinde bu orijinal hali olduğu iddia edilen neşideyi okumuş ve orada bulunanlar tarafından kayda alınmıştır. İddiaya göre Raşid Gulam Medine'de bulunduğu esnada bir ev meclisinde bu neşide okunmuş ve neşideyi orada öğrenmiştir. Kendisiyle görüştüğümüzde, Benî Neccaroğullarının bu neşideyi bir vasiyet olarak nesilden nesle aktardıklarını belirtmiştir.¹⁰

Ses kaydı incelediğinde üslup bakımından dönemin Arap mûsikisine uygun olduğu görülmektedir. Zira İslamiyet'in ilk yıllarında Araplar arasında en yaygın olan musiki formu İnşâd'dır (Turabi, 1997, s. 227). İnşâd, şiiri veznine uygun bir şekilde yüksek ve ahenkli bir sesle okumak manalarına gelen bir formdur. Bu ses kaydındaki icra da vezin odaklı okunmuş bir icradır.

4. SONUÇ

Bütün İslam toplumuna mâl olmuş ve hicretle bütünleşmiş olan Tale'a'l-Bedru neşidesiyle ilgili yaptığımız araştırmalar, bu konuda farklı görüşlerin olduğunu göstermektedir. Tartışmalar Tale'a'l-Bedru neşidesinin okunmuş olup olmamasından ziyade -ki vezin üzerinde yapılan değerlendirmelere göre burada da farklı görüşler mevcuttur- nerede ve ne zaman okunduğu ile ilgilidir. Dolayısıyla hadisenin meydana gelmesi ve Hz. Peygamber'in karşılanması esnasında okunduğuyla alakalı ortak bir görüş olduğunu söyleyebiliriz. Ancak bu hadisenin hicret esnasında Hz. Peygamber'in Mekke'den Medine'ye gelişinde mi yoksa Tebuk gazvesi dönüşünde Medine'ye girişi esnasında mı söylendiği hususunda görüş ayrılıkları bulunmaktadır.

Araştırmalarımız esnasında Neccaroğullarının kızlarının o dönemde okuduğu hali olduğu iddia edilen farklı bir ses kaydına ulaşılmıştır. Ses kaydının sahibinin aktarımına göre Neccaroğulları bu neşideyi nesilden nesle aktararak muhafaza etmiştir. Her ne kadar dönemin musiki anlayışına uygun bir icra olsa da bu bilginin doğruluğunu teyit edemediğimizden dolayı bu konuda kesin bir şey söylemek yanlış olacaktır. Ancak her iki durumda da bu çalışma sayesinde repertuvara yeni bir eser kazandırıldığı açıktır.

⁹ 20. yüzyılın en meşhur Arap müzisyenlerinden olan Riyâd Muhammed es-Sunbâtî, 30 Kasım 1906 yılında Mısır'ın Dimyat bölgesinin Faraskur şehrinde doğdu. Babası Muhammed Sunbati çevre köylerde yapılan mevlidler, kutlamalar ve dini bayramlara müzisyen olarak katılan üdi ve muğannî bir kişiydi. Riyâd da küçüklüğünden itibaren babasından ud ve şarkı dinleyerek büyümüştü (Heyet,1999,s.13/128). On yaşında gözünden rahatsızlandığı için okul eğitimine devam edemedi. Babası ise ona basit musiki ve ritim prensiplerini öğretti. O da babasından, sahne almak için gittiği yerlere kendisini de götürmesini istedi. Onun bu alandaki üstün yeteneği ve kendini hızla geliştirmesi sebebiyle kendisine on iki yaşlarında "Mansure'nin bülbülü" lakabı takıldı (Heyet, 1999, s. 11/161; Şerif, 1993, s. 24). 1928 yılında babası Riyad'ın kendisini gösterebilmesi için onunla Kahire'ye, şarkıcı olan amcası Ahmet Sunbati'nin yanına gitme kararı aldı. Bu, Riyad'ın hayatında bir dönüm noktası olmuştur. 1930 yılında Arap Müzik Enstitüsü'nün burslu öğrencilik sınavına başvuran Riyad, birincilikle sınavı kazanmış, bunun üzerine enstitü yönetimi onun şarkıcılık bölümünde öğrenci olmasına, birinci sınıf öğrencileri için de ud eğitici olmasına karar vermişti (Şerif, 1993, s. 26). Bununla birlikte şöhreti daha da artan Riyad, enstitüde üç yıl görev yaptıktan sonra 1930'ların başında müzisyen Mithat Asım'ın tavsiyesi ile Audion Plak Şirketi tarafından, şirketin sanat sorumlusu, bestekarı ve ud çalgıcısı olması için seçildi (Şerif, 1993, s. 28). Onun hayatındaki önemli noktalardan biri de 1930'ların en meşhur Arap sanatçısı Ümmü Gülsüm ile tanışmasıdır. Onunla ilk karşılaşması henüz on altı yaşındayken babasıyla bir programdan dönerken tesadüfi olarak bir tren istasyonunda gerçekleşmiştir (Şerif, t.y.). Birliktelikleri ise, Riyad'ın Ümmü Gülsüm'ün filmi için yaptığı ilk beste olan ve 1935 yılında yayımlanan "ala beledi'l-mahbûb" isimli şarkı ile başlamıştır. Bunun üzerine Riyad Ümmü Gülsüm'ün Muhammed Kasabı ve Zekeriyya Ahmed'in de bulunduğu musiki ekibine katıldı. Ümmü Gülsüm özellikle 1948 yıllarında sesini adeta Riyad'ın bestelerine hasretmişti ve Riyad yaklaşık 1960'lara kadar Ümmü Gülsüm'ün tek bestekârı olarak kalmaya devam etti (Şerif, t.y.).

¹⁰ Bu bilginin teyit edebilebilmesi amacıyla Medine ve Mekke'de Benî Neccaroğulları ailesine ulaşılmaya çalışılmış fakat karşılık alınmamıştır. Araştırmalarımız neticesinde Beni Neccaroğulları'na ait bir internet sitesine rast geldik ve buradan kendileriyle iletişime geçmeye çalıştık ancak bu konudaki çabalarımız da neticesiz kalmıştır. Dolayısıyla elimizde bulunan bu ses kaydının doğruluğunu teyit edemedik fakat yine de notaya alıp makaleye dahil ettik.

KAYNAKÇA

- Ayverdi, İ. (2016). *Misalli Büyük Türkçe Sözlük*. Kubbealtı Neşriyat.
- Beyhakî, A. b. H. (1988). *Delâilü'n-nübüvve*. Daru'l-Kütübi'l-İlmiyye.
- Beyhakî, E. B. A. b. H. b. A. el-. (1344). *Es-Sünenü'l-kübrâ* (1-10). Dâiratü'l-Meârifî'n-Nizâmîyye.
- Bezzâr, E. B. A. b. 'Amr el-. (2009). *Müsnedü Bezzâr*. Mektebetü'l-Ulûm ve'-Hikem.
- Buhârî, E. A. M. b. İ. (t.y.). *Sâhîh'l-Buhârî*, 6878. Daru Tavkin-Necât.
- Bûsirî, A. b. E. B. (1403). *Misbâhu'z-züccâce fî zevâidi İbn Mâce*. Dâru'l-Arabiyye.
- Câhız, A. b. B. (2003). *el-Beyân ve't-tebyîn* (3/282). Mektebetü'l-Hilâl.
- Diyarbakrî, H. b. M. (t.y.). *Târîhu'l-hamîs fî ahvâli enfesi'n-nefis*. Dâru Sâdır.
- Ebû Ya'lâ, A. b. A. (1984). *Müsned*. Dâru'l-Me'mûn li't-Türâs.
- Hamevî, Y. (1995). *Mu'cemü'l-büldân*. Dâru Sâdır.
- Heyet. (1999). Sünbâtî. İçinde *El-Mevsûatü'l-Arabiyyetü'l-Âlemiyye* (C. 13). Müessesetü A'mâli'l-Mevsûa Li'n-Neşri ve't-Tevzî.
- Irâkî, Z. A. (t.y.). *Tarhu't-tesrîb fî şerhi't-Takrîb*. Dâru İhyâi't-Türâsi'l-Arabî.
- İbn Ebî Şeybe, A. b. M. (1409). *El-Muşannef fî'l-eḥâdîsi ve'l-âsâr*. Mektebetü'r-Rüşd.
- İbn Hacer, A. b. A. (1379). *Fethu'l-bârî şerhu Sahîhi'l-Buhârî*. Dâru'l-Ma'rife.
- İbn Hanbel, İ. A. (t.y.). *Müsnedü'l-imâm Ahmed b. Hanbel* (1-6). el-Mektebü'l-İslâmî/Dâru Sâdır.
- İbn Kayyim, M. b. E. B. (1994). *Zâdü'l-meâd fî hedyi hayri'l-ibâd*. Müessesetü'r-Risâle.
- İbn Mâce, E. 'Abdillâh M. b. Y. (t.y.). *Sunen*. Dâru İhyâi Kütübi'l-'Arabiyye.
- İbn Salâh. (1392). *Mukaddimetü İbn Salâh fî ulûmi'l-hadîs*. Dâru'l-Hikme.
- Önkâl, A. (t.y.). *Hicret*. TDV İslâm Ansiklopedisi. Geliş tarihi 23 Eylül 2023, gönderen <https://islamansiklopedisi.org.tr/hicret>
- Sâlihî, M. b. Y. (1996). *Sübülü'l-hüdâ ve'r-reşâd fî sîreti hayri'l-ibâd*. Dâru'l-Kütübi'l-İlmiyye.
- Şerîf, S. (t.y.). *Riyâd es-Sünbâtî*. el-Mevsû'atü'l-Arabiyye. (2023) <https://arab-ency.com.sy/details/5319>
- Şerîf, S. (1993). *Es-Sunbâtî ve ceylü'l-amâlika*. Talas.
- Şürrâb, M. (1411). *El-Me'âlimü'l-esîra*. Dâru'l-Kalem.
- Tayâlisî, E. D. S. b. D. b. el-Cârûd et-. (t.y.). *Müsned Ebî Davûd et-Teyâlisî*.
- Turabi, A. H. (1997). İlk Dönem İslâm Dünyasında Musiki Çalışmalarına Bakış. *Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 13-14-15, 225-248.
- Zehebî. (1403). *Siyeru a'lâmi'n-nübelâ*. Müessesetü'r-Risâle.
- Zürkânî, M. b. A. (1996). *Şerhu'z-Zürkânî ale'l-Mevâhibi'l-ledünniyye*. Dâru'l-Kütübi'l-İlmiyye.

Hüzzam Taleal Bedru Aleyna

Sami Savni Özer'den

Ta le al bed ru a ley na min se niy ye til ve da
Ve ce beş şük ru a ley na ma de a lil le hi da
i min se niy ye til ve da i Al lah A lem ler nu
i ma de a lil le hi da i Al lah Mü' min mü na
ra gark ol du Mu ham med doğ du ğu ge
fik fark ol du Mu ham med doğ du ğu ge
ce Mu ham med doğ du ğu ge ce Ar şın nu ru
ce Mu ham med doğ du ğu ge ce
ye re in di su yun ren gi nu ra dön dü
nu ra dön dü hep su suz lar su ya kan dı
Mu ham med doğ du ğu ge ce Mu ham
med doğ du ğu ge ce

Segah Taleal Bedru Aleyna

Ta le al bed ru a ley na min se niy ya til ve da
Ey yü hel meb u su fi na ci' te bil em ril mu ta

Ta le al bed ru a ley na min se niy ya til ve da
Ey yü hel meb u su fi na ci' te bil em ril mu ta

Ve ce beş şük ru a ley na ma de a lil la hi da
Ci' te şer raf tel me di na mer ha ben ya hay re da

ve ce beş şük ru a ley na ma de a lil la hi da
ci' te şer raf tel me di na mer ha ben ya hay re da

Segâh Taleal Bedru Aleyna

Al lah Al lah Al lah Al lah Al lah Al lah Al lah Al lah

Ta le al bed ru a ley na min se niy ye til ve da i

ve ce beş şük ru a ley na ma de a lil le hi da i

Al lah Al lah Al lah Al lah Al lah Al lah Al lah Al lah

Ey yü hel meb u su fi na ci' te bil em ril mu ta i

ci' te şer raf tel me di na mer ha ben ya hay re da i

Segâh Taleal Bedru Aleyna

The image displays a musical score for the song "Segâh Taleal Bedru Aleyna". The score is written on a single staff in treble clef, with a key signature of one sharp (F#) and a time signature of 4/4. The melody is accompanied by lyrics in Turkish. The lyrics are: "Sal lal la hu a la Mu ham med sal lal la hu a ley hi ve sel lim Ta le al bed ru a ley na min se niy ye til ve da ve ce beş şük ru a ley na ma de a lil la hi da Sal lal la hu a la Mu ham med sal lal la hu a ley hi ve sel lim Ey yü hel meb u su fi na ci' te bil em ril mu ta ci' te şer raf tel me di na mer ha ben ya hay ra da". The score includes various musical notations such as notes, rests, and bar lines, and ends with a double bar line.

Sal lal la hu a la Mu ham med sal lal la hu a
ley hi ve sel lim Ta le al bed ru a ley na
min se niy ye til ve da ve ce beş şük
ru a ley na ma de a lil la hi da Sal lal la hu a
la Mu ham med sal lal la hu a ley hi ve sel lim
Ey yü hel meb u su fi na ci' te bil em
ril mu ta ci' te şer raf tel me di na
mer ha ben ya hay ra da

Rast Taleal Bedru

Ta le al bed ru a ley na Ta le al bed
 Ey yü hel meb u su fi na ey yü hel meb

ru a ley na ta le al bed ru a ley na
 u su fi na ey yü hel meb u su fi na

min se niy ye til ve da i ve ce beş şük ru a
 ci' te bil em ril mu ta i ci' te şer raf tel me

ley na ve ce beş şük ru a ley na ve ce
 di na ci' te şer raf tel me di na ci' te

beş şük ru a ley na ma de a lil le hi
 şer raf tel me di na mer ha ben ya hay ra

da i
 da i

Sûzinak Taleal Bedru Aleyna

Rıza Bey

Ta le al bed ru a ley na
min se niy ye til ve da i Ah ve ce
beş şük ru a ley na me de a lil le hi
da ey yü hel meb u su fi na
ci' te bil em ril mu ta i Ah
Ah Ah
kum fe kul ta be se ma i

Muhayyerkürdî Taleal Bedru Aleyna

Beste: Sami Savni Özer

Ya Ra su lal lah ya Ha bi bal lah ya Şe fi al lah

ya Ne bi Al lah Sal lal la hu a la Mu ham med

sal lal la hu a ley hi ve sel lim Ta le al bed ru a ley na

min se niy ye til ve da i til ve da i

ve ce beş şük ru a ley na ma de a lil

le hi da i ey yü hel meb u su fi na ci' te bil em

ril mu ta i ril mu ta i ci' te şer raf

tel me di na mer ha ben ya hay ra da i

Nihâvend Taleal Bedru Aleyna

Ta le al bed ru a ley na ta le al bed
Ve ce beş şük ru a ley na ve ce beş şük
Ey yü hel meb u su fi na ey yü hel meb
Ci' te şer raf tel me di na ci' te şer raf

ru a ley na ta le al bed ru a ley na
ru a ley na ve ce beş şük ru a ley na
u su fi na ey yü hel meb u su fi na
tel me di na ci' te şer raf tel me di na

min se niy ya til ve da i min se niy ya
ma de a lil la hi da i ma de a lil
ci' te bil em ril mu ta i ci' te bil em
mer ha ben ya hay ra da i mer ha ben ya

til ve da i
la hi da i
ril mu ta i
hay ra da i

Es-Sülâsiyyetü'l-Mukaddese

الثلاثية المقدسة

شعر : صمد جردق - الحان : رياض البنا طي - غناء : أم كلثوم

رحاب الهدى يامنار الضياء	سمعتك في ساعة من صفاء
تقول أنا البيت ظل الاله	وركن الخليل أبي الأنبياء
أنا البيت قبلتكم للصلاة	أنا البيت كعبتكم للرجاء
فضموا الصفوف وولوا الوجوه	الى مشرق النور عند الدعاء
وسيروا الى هدف واحد	وقوموا الى دعوة للبناء
يزكى بها لله إيمانكم	ويرفع هاماتكم للسماء

★ ★ ★

طلع البدر علينا	من ثنيات الوداع
وجب الشكر علينا	ما دعا لله داع
أبها البعوث فينا	جئت بالأمم المطامع

★ ★ ★

يا عطاء الروح من عند النبي	وعبيراً من ثنابا يثرب
يا حديث الحرم الطهر الذي	يطلع النور به في النيب

غنى بنا - ١١ / ٢٥ / ١٩٧٤ م

قم وبشر بالسواة التي
والاخاء الحق والحب الذي
والجهاد المؤمن الحر الذي
الفت بين قلوب العرب
وحد الخطو لسير الموكب
وصل الفتح به للغرب

☆ ☆ ☆

لمة عليها حب السماء
فمضت ترفل في وحنها
بيد توسع في أرزاقها
سادت الايام لما آمنت
فاذا استشهد منهم بطل
كيف تبنى ثم تملو بالبناء
وتباهي في طريق الكبرياء
وبد تدفع كيد الاشقياء
أن بالايام يسمو الاقوياء
كانت الحنة وعد الشهداء

☆ ☆ ☆

من مهبط الاسراء في المسجد
أمم في ركن الاسبى مريماً
واشهد الاعداء قد احرقوا
وابصر الاحجار محزونة
لا والضحي والليل إما سجا
ان بطلع الفجر على ظالم
سترجم الارض إلى أهلها
والسجد الافصى إلى ربه
ستشرق الشمس على أمة
من حرم القدس الطهور الندى
تهتف بالنجدة للسيد
ركناً مشته فيه خطي احمد
تقول واقدها يامعتدي
وكل سيار به تهتدي
مستغرق في حقه الاسود
محفوفة بالجد والمؤدد
مزدهياً بالركع المسجد
لغير وجه الله لم تسجد

الشلاية المقدسة

أدغ Adlibi

الفرقة

Adlibi أدغ

الفرقة

غناء: الرجاء للفرقة

ولمجد الرجوع الصفوف للصدرة الربناء الله الضياء

سبحان

1

3

الوداع ت ثنيا من علينا الفجر طالع 2.

الفجر طالع داع لك مادعا علينا الشكر وجب

علينا الشكر وجب الوداع ثنيات من علينا

بالامر حيث فينا المبعوث ايلا داع لك مادعا

النبي في الصيرب المطاع

للغيب غناء

للغيب

غناء

الاشقاء / اراقتا وهدت السماء

أجرس وآذان حبله ناي الشهداء آفت

ادبغ Addili

الفرقة

ربمأ النبي / السيد غنار

مخزونة

ظالم الفجر نهدي نهدي يا مقدي

الرسود

أمة أمة السيد

The image shows a handwritten musical score on ten staves. The music is written in a treble clef with a key signature of one sharp (F#) and a 4/4 time signature. The lyrics are in Arabic and are written above the notes. The score includes various musical notations such as notes, rests, and bar lines. The lyrics are: 'ادبغ Addili', 'الفرقة', 'ربمأ النبي / السيد غنار', 'مخزونة', 'ظالم الفجر نهدي نهدي يا مقدي', 'الرسود', and 'أمة أمة السيد'.

لم تجرد

أودع Adlili

الفرقة

Fm

« دار الموسيقى »

ميكانيكا

جميع جميع الآلات الموسيقية مع لوازمها - فزع خاص للصيانة.
جميع عموم انواع مكبرات الصوت. منه أشهر الماركات العالمية.

دمشق - السعدون - ص.ب. ٧٥٢٢ هاتف ٣٣٣٩٥٢
حلب - المنشية - ص.ب. ٣٤٠ هاتف ٤٤٠٨٦١